

Ferdinandy György

Donna Blankita

Az ember azokról feledkezik meg a legkönnyebben, akiknek annak idején, valamelyik előző életében, sokat köszönhetett. Úgy kell előbányásznom nekem is a régieket, pedig itt vannak, hogy úgy mondjam, a kezem ügyében.

Hogy miről jutnak eszembe, az pedig többnyire arcpirítóan szégyenletes. Donna Blankita például arról a bugyuta népdalról, amely szerint sárgarépát nem jó dombra ültetni. Mert bizony volt nekem egy majdhogynem velem egyidős anyósom odalent a trópuson.

Még valamikor a múlt század közepén. Most pedig félálomban énekelgetem, hogy *özvegyasszony lányát nem jó szeretni*. Micsoda szövegek! Próbálom elfelejteni őket, még mielőtt visszaaludnám magam.

Donna Blankita, Tita! Rágom a tollam, nem könnyű összeszedni róla az emlékeimet. Talán mert nem akadt semmi említésre méltó közös életünk harmadfél éve alatt. Pedig hát nem volt túlon túl tágas az a trópusi ház, és nem mindenki velünk könnyű az élet egy fedél alatt.

Az első időkben Hófehérke még nálam lakott. Csak akkor költözött vissza hozzá, amikor Blankita megbetegedett. És vele mentem én is, ideiglenesen. Álmomban se jutott volna eszembe, hogy ebből az ideiglenesből életem egyik leghosszabb összefüggő korszaka lehet.

Amíg volt ereje hozzá, anyósom sütött-főzött. Nem sokat törődött már a külvilággal, de főzni kétségbeesetten szeretett. Ki ne emlékezne a régi illatos becsinált levelesekre! A háziasszonyokra, akiknek egyetlen örömük volt, ha megdicsérték a főztjüket!

Hófehérekének sok barátja volt, nem hiányoztak a házban a kosztosok. Meg kellett szoknom nekem is a meleg ételt és a jó barátokat.

A kávé és a konyak után elmosogattam. Korán lefeküdtem, Hófehérke elmagyarázta, hogy hajnalban kelek. Ezen nem győztek csodálkozni a kubaiak.

Az asztalnál Tita ült a helyemre. Megtartotta a régi, szép szokást: őrizte a feleségemet. Jó érzés volt, akkor talán idegesített, de most, utólag már bevallhatom.

Velem ritkán beszélt. Egyetlen egyszer lett közöttünk valami cinkosságnak nevezhető rövidke kapcsolat. Aznap hozott nekem fél liter zúzát egy diákom, aki valami csirkefarmon dolgozott. Egészen frisset, langyosat. Hazavittem, és Blankitát felvillanyozta a váratlan ajándék. Megbeszéltük, hogy ecetes szószban, zöld banánnal fogja elkészíteni.

Hófehérke nem szerette a belsőségeket. A zúzát mi ketten eszegettük, ha nem is titokban, de mégis! Nem avattuk a szertartásba a feleségemet.

* * *

Idős embereknél általában lassan alakul ki rákos daganat. Tita azonban nyilván későn szól, nem akart apró-cseprő panaszokkal zavarni minket. Kifejlődött már minden szokványos áttét, amikor felfedezték, hogy mellrákja van.

Nem volt se nyugdíja, se betegbiztosítása. Szerencsére – szerencsére? – csak két-három hónapot adtak neki az orvosok. Ő azonban látni akarta az unokáját. Adott magának még hat hónapot.

Mert Hófehérke már – mondanom se kell – állapotos volt. Esténként betoltunk az egyetemre egy napról napra növekvő hegyes pocakot. De hát siettetni nem lehet ezeket a dolgokat.

Megvártam őt az órái után. Beültünk a Café Valenciába, ahol jó ismerősünk volt az argentin pincér és a kubai tulajdonos. Ha jól meggondolom, ez volt számunkra akkoriban az egyetlen nyugodt pillanat.

Hófehérke ilyenkor, a Café Valenciában mondta el nekem az életét. Nem volt hosszú történet: körülötte már mindenki meghalt a családban. A trópusiak hangos, de harmatgyenge emberek: nehezen viselik el a sorscsapásokat.

Először a nővére ment el, tizennyolc évesen. Utána apósommal, a kis ügyvéddel végzett az idegen. Amikor összekerültünk, a nemrég még jómódú polgárcsaládból csak az özvegyasszony maradt. Meg persze a lányom. Az, akit *nem jó szeretni*.

Emlékszem, én azokban az időkben csak Hófehérkét sajnáltam. A szülei iránt – úgy kell nekik, megérdemelték! – nem volt bennem semmi szánalom. Blankita úgy járt-kelt körülöttünk, mint egy szakácsnő. Mint egy háztartási alkalmazott.

A Szigeten népes kubai kolónia élt. Menekültek, akiket ide kergetett át a forradalom. Ő, Blankita azonban nem tartotta a korosztályával a kapcsolatot. Lehet persze, hogy ők sem akartak hallani róla. Megszedték magukat, zavarta őket a hozzájuk hasonló szegény rokon. Ha meg is fordultak nála, legfeljebb egy rojtos húszdollárost hagytak neki – stikában – a konyhaasztalon.

Úgy láttam, de ez is csak most jut eszembe, hogy talán egy kicsit rezignált, de végül is boldog asszony nevelte fel – mint mondani szoktam – a lányomat.

* * *

Mindent összevetve, szép idők voltak. Eseménytelenek. Házaseletünk első, és Tita, az anyósom utolsó éve. Amíg aztán hirtelen – egyik napról a másikra – elszakadtak a gátak.

Blankitát éppen műtötték, amikor megszületett a fiam. Ki a kórházból, ki a szülészetről, a két asszony – anya és lánya – karban adták az utasításokat. És mintha mindez nem lett volna elég, a két francia gyerekm is beállított. Őket a tengerpartra kellett nap mint nap kifurikáznom; ide, a Szigetre, napozni jönnek az északiak.

Hát csak így. Engem vádoltak ők is. Irigyelhettem a szülészet előtt szobrozó fiatal apákat, akik szalmaszálon szívogatták a mézédés kaszinórumot.

No mindegy, elmúlt ez is. Nem maradt csak egy makacs emlék: a vád, hogy megbízhatatlan férj és rossz apa vagyok. *Egyszer mondtam valamit a lányának, ez itt a nóta harmadik sora. Hogy mit, azt ha megölnének se tudnám felidézni. De ezek után talán érthető, hogy néha nem túrtóztetem magam.*

Esténként például betértem Don Julióhoz, egy régi barátomhoz, aki a közelben lakott. Megittunk két-három pohárka chilei bort. Mire hazaértem, a legénylakásban, ahol elszállásoltam őket, már aludt a két francia gyerek.

Hamar véget ért ez a nyár. Úgy tűnt: visszatérnek a régi, szép idők. Mi ketten bejártunk az egyetemre, anyósom féltékenyen őrizte a fiamat. A három hónapból három év lett: ilyen csodákra képes egy fanatikus, mindenre elszánt szeretet.

Velünk keveset törődött. Kezelésre Hófehérke vitte, én csak az autóig kísértem őt, mert járni már nehezen tudott. A főzésről még így se szokott le. Az utolsó napig, hogy úgy mondjam, a konyhában lakott.

* * *

A kisfiú Blankita mellett aludt. Nem is engedte bejönni hozzánk, a gyerekek nem jártak be a szüleikhez, nehogy, mit tudom én, ez is a kubai polgárcsaládok szokásai közé tartozott. Jobb is volt így: fiatalkoromban én is minden éjjel pucérra vetkőztettem az asszonyomat.

De aznap reggel kinyílt az ajtó, és megrázott a fiam: – Tita alszik! – súgta a fülembe.

Valóban aludt. Kómába aludta magát. Amikor elvitték a mentők, éppen előbukott a pálmafák sorfalából a nap.

Még tíz napig élt. Nem adta meg egykönnyen magát. – Beszéljen hozzá! – biztatott az orvos, aki azt hitte, hogy a haldokló fia vagyok.

Titának megugrott a pulzusa, valahányszor a gyerekről meséltem. Nyilván jól értette minden szavamat. A szemét nem nyitotta ki, volt időm megfigyelni. Szép, komoly arca volt, magas, sima homloka. Akárcsak az a másik arc: nagyanyácskám. Tízéves voltam, amikor utoljára láttam. Belövést kapott a ház, és ő egész éjjel egyedül sírt, jajgatott a romok alatt.

Apósom sírját nem könnyű megtalálni. Lehet, hogy annak idején nem koporsóba temették a hontalanokat. Most egy faládikóba szedtük a néhány csontot, ami a kis ügyvédből maradt.

A papírokkal sokáig elvacakoltak a hivatalnokok. Újra meg kellett nyitni Tita sírját. *Nem jó dombon...* A gödröt már elöntötte a talajvíz, anyósom koporsója némán úszott odalent, a sötétben. Most ráhelyeztük a faládikót, és a sírásók másodszor is elvégezheték a dolgukat.

A lányom egyetlen szó nélkül nézte végig az újratemetést. Újra együtt voltak a szülei. Ő pedig itt, egy gödör szélén. Egy idegen férfi oldalán. Magányosan.

A temetőben évről évre be kellett fizetni az illetéket. Hófehérke nem szívesen jött velem. Én ellenőriztem, évről évre, hogy nem lopták-e le a sírról a márványlapot.

Ennyi az, amit az anyósomról tudok. A trópusi asszonyról, aki a maga módján megszeretett. És aki szegény nagyanyácskámra is hasonlított.